

Bronsskulpturen »La valse« från 1895 är ett bra exempel på Camille Claudels känsla för rörelse, ljus och skuggverkan.

Porträttet av Camille togs omkring år 1884.

Camille Claudel – ett kvinnoöde i Auguste Rodins skugga

■ Den lilla bronsskulpturen »La valse« (43,2×23×34,3 cm) är ett lysande exempel på konsten att avbilda människokroppen i rörelse. Här ses ett omslingrat par, dansande. De är draperade i en lång mantel, som samtidigt bildar skulpturens bas. Den skickligt utmejslade linjeföringen ger ett livligt samspel mellan ljus och skugga, vilket förstärker känslan av rörelse. I de expressiva ansiktsdragen, i draperingar, hårsvall och komposition kan man skönja mötet med den rådande jugendstilen. Ett exemplar av skulpturen fanns i Claude Debussys ägo och stod fram till hans död på hans piano.

Bronsgjutningen är gjord med tekniken »à cire perdue«, där man först gör en modell i vax, som sedan packas in i en deg av lera eller gips. Sedan upphettas det hela, varvid vaxet smälter och rinner ut. I hålrummet efter vaxet hälls smält metall som får stelna, varefter manteln slås sönder.

Verkets skapare var Camille Claudel, en av Frankrikes genom tiderna största

skulptörer. Ändå präglades hennes liv av mycket sorg och smärta, till sist mental sjukdom, och hon verkade länge i skuggan av den store Auguste Rodin, med vilken hon hade ett långvarigt kärleksförhållande.

Vem var hon? Camille, född 1864, visade tidigt sitt intresse för skulptur; hela familjen fick posera för henne. I Paris, i en ateljé som hon hyrde tillsammans med några kamrater, började hon sina studier. Eftersom L'Academie des Beaux-Arts då ännu inte tillät kvinnor att skriva in sig fick hon och de andra ateljékamraterna privatlektioner av en lokal skulptör, Alfred Boucher. Camille var då bara 18 år gammal men genomgick konstnärligt en explosionsartad utveckling under denna period.

Ganska snart efterträddes Boucher som lärare av Rodin, som omgäende bad Camille att bli en av hans medhjälpare, den första kvinnliga. Snart anförtroddes hon uppdraget att modellera händer och fötter till figurer på Rodins stora verk »Helvetesporten«, ett stort ansvar med tanke på Rodins noggrannhet. Ett exemplar av skulpturen står idag i Rodinmuseets trädgård i Paris.

Nu inleddes den period som kom att friggöra så mycket inspiration och så mycket smärta för de båda skulptörerna. Camille och Auguste hade inlett ett kärleksförhållande, som kom att vara i femton år. Konstnärligt hade de ett nära samarbete, ibland med varandra som modell, andra gånger arbetade de på likartade teman. Deras stilar utvecklades i olika riktningar, men många av deras verk hade ett gemensamt uttryck. Vid flera tillfällen ledde detta till förvecklingar: vid ett tillfälle anklagades Rodin för att ha gjutit av en av Camilles modeller, vid ett annat att ha presenterat en porträttbyst av sig själv, utförd av Camille, som sitt eget verk.

Dessa olustiga incidenter tärde på Camilles psykiska ork. På toppen av sin karriär, 34 år gammal, beslöt hon att bryta helt med den 24 år äldre Rodin, som hade vägrat att gifta sig med henne och lämna sin följeslagerska Rose Beuret. Den period som följde efter brytningen speglar de stora svårigheter som mötte en självständig ogift kvinna under de sista åren av 1800-talet, svårigheter dels att försörja sig av sitt konstnärliga arbete, dels att få ett erkännande som skulptör genom att likställas med sina manliga kolleger. Camille blev inbjuden att delta vid en utställning i Prag, men hon tackade nej för att inte behöva utsätta sig för att få sin konst jämförd med Rodins: »Han kommer att försöka få folk att tro

Camille blev inbjuden att delta vid en utställning i Prag, men hon tackade nej för att inte behöva utsätta sig för att få sin konst jämförd med Rodins: »Han kommer att försöka få folk att tro att mitt arbete har blivit till tack vare hans inspiration.«

att mitt arbete har blivit till tack vare hans inspiration.«

Avståndet till Rodin, som levde ett mer mondänt liv bland Parissocieteten, ökade. Camille fortsatte sitt arbete men isolerade sig, under det att relationen definitivt avslutades år 1898. Fram till 1897 hade hennes uppenbarelse varit ungdomlig och elegant, men på ett fotografi från 1899 kan man se en åldrad, överviktig kvinna.

Successivt djupnade Camilles misstänksamhet gentemot omgivningen. Snart övergick den i förföljelsemani. Hennes bror Paul, som visade stor förståelse för sin syster, upprätthöll kontakten med henne per brev då han vistades utanför Europa under åren 1895–1909. Hennes far skickade henne pengar. Sedan det hade uppdragats att Camille hade levt som Rodins älskarinna, under hans beskydd men utan att vara gift, hade modern fördömt och förskjutit henne.

Under perioden omkring år 1905 förstörde Camille regelmässigt sina gipsmodeller med hammare varje vår, strax innan hon låste sin ateljébostad på Île St Louis och reste bort för sommaren. Hennes sista utställning var en retrospektiv sådan hos galleristen och vännen Eugène Blot år 1908. Därefter drog hon sig helt tillbaka från det offentliga livet. Hon slutade även att umgås med sina vänner.

År 1909 skrev Paul att »Camille talar kontinuerligt med en monoton och metallisk röst«. Camille drabbades av förföljelsemani, som gradvis fick psykotisk karaktär. Fadern, hennes bundsförvant, som stöttat henne under alla år, avled plötsligt. Inom en vecka hade modern Louise och Paul skaffat det läkarintyg som behövdes för att låta ta in Camille på insti-

tutionen i La Ville-Evrard. Hennes faders arv kom ironiskt nog att betala för uppehållet.

Dr Michaux' intyg, daterat 7 mars 1913, löd: »Jag intygar att CC lider av intellektuell förvirring, använder hemska kläder, lever i en smutsig miljö. Hon är instängd i sitt hem utan frisk luft, med helt stängda fönsterluckor, går aldrig ut om dagarna men ibland om natten. Enligt några brev skickade till Paul Claudel är hon ständigt rädd för Rodins 'tjuvsällskap'. Hennes tillstånd är farligt för henne själv, inklusive grannarna, och det är därför nödvändigt att lägga in henne på sinnessjukhus.«

Dock fick journalisterna upp ögonen för Camilles öde. Man ifrågasatte i flera artiklar, bl a i tidningen Grand National, att omhändertagandet hade gått rätt till.

År 1914 flyttades Camille till ett sinnessjukhus i Montdevergues. Där upprepades år efter år samma registreringar i journalen: »Fysiskt frisk men mentalt oförändrad med förföljelsemanier och en rädsla för att bli förgiftad.« Camilles misstänksamhet hade nu vänts mot modern, som hon anklagade för att ha stulit hennes skulpturer och överlämnat dem till hennes fiender, bl a Rodin. Hon slutade också att äta i sjukhusmatsalen, eftersom hon var övertygad om att man försökte förgifta henne.

Hon gavs möjligheter att modellera men visade aldrig under återstoden av sitt 79-åriga liv något aktivt intresse för att återuppta sin konstnärliga verksamhet.

Under sin levnad ställde Camille ut vid 24 olika tillfällen, mestadels i Frankrike; på salongerna i Grand Palais ett flertal gånger, på Världsutställningen år 1900 samt i många mindre gallerier separat och tillsammans med andra konstnärer. Hon levererade även privata beställningar.

Trots att upplagorna var små och relativt få verk finns kvar har Camille Claudel kunnat lyftas till den plats i konsthistorien där hon hör hemma.

Ulderico Volpe
kardiolog och klinisk fysiolog

Erika Volpe
arkitekt och formgivare, Stockholm

Referenser

- Millesgårdens utställningskatalog 1989; Camille Claudel 1864–1943. Stockholm: Millesgården.
Paris RM. Camille Claudel. Paris: Gallimard; 1984.
Fabre-Pellerin B. Le jour et la nuit de Camille Claudel. Paris: Lachenal & Ritter; 1988.